

**INSTITUTIONEN FÖR SVENSKA,
FLERSPRÅKIGHET OCH
SPRÅKTEKNOLOGI**

ÅTGÄRDSPLAN

för huvudområdet svenska som andraspråk, fristående kurser

(GU 2023/2251) 2024-12-12

Åtgärdsplan för huvudområdet svenska som andraspråk, fristående kurser

I enlighet med "Vägledning för utbildningsutvärdering på grundnivå och avancerad nivå med extern bedömning 2023–2029", fastställd av Humanistiska fakulteten, reviderad 2023-05-04 (Dnr: GU 2023/697), inkommer Institutionen för svenska, flerspråkighet och språkteknologi härmed med en åtgärdsplan för de kurser som ingått i utvärderingen av de fristående kurserna inom huvudområdet svenska som andraspråk. Institutionen har valt att låta de fristående kurserna i svenska som andraspråk granskas separat från svenska som andraspråk i ämneslärarutbildningen. Till grund för denna åtgärdsplan ligger för det första den slutliga granskningsrapporten framtagen av den externa bedömargruppen och för det andra det återföringsmöte som ägde rum den 20 juni 2024. Åtgärdsplanen har diskuterats inom ledningsgruppen (6 november 2024), i beredningsgruppen för utbildningsfrågor (14 oktober 2024), i institutionsrådet (5 november 2024) samt även i ämnesgruppen (22 oktober 2024). Eftersom vi i dagsläget inte har någon studeranderepresentant i institutionsrådet har Göta studentkår beretts möjlighet att läsa åtgärdsplanen och lämna synpunkter.

Sammanfattning av bedömargruppens utlåtande

Sammantaget är bedömargruppens utlåtande positivt inställt till de utbildningar som ingår i granskningen och framhåller att den är "välskött och håller god kvalitet". Detta intryck förstärktes ytterligare på återföringssamtalet.

Bedömargruppen beskriver utbildningarna som karakteriserade av hög vetenskaplig och pedagogisk kompetens, med såväl bredd som djup. Lärarnas kompetens bedöms som hög både vad gäller vetenskaplig erfarenhet och granskarna framhåller att "ett engagerat lärarlag driver sva-utbildningen på ett lovvärt sätt". Däremot är den vetenskapliga kompetensen lägre hos de lärare som undervisar i början av kandidatutbildningen. Gruppen noterar också att disputerade lärare gör punktinsatser i flera kurser, som ett sätt att höja den vetenskapliga kompetensen, vilket kan

medföra att deras tjänster blir splittrade. Gruppen rekommenderar institutionen att planera för rekrytering inom huvudområdet sva.

Gruppen betonar också att förutsättningarna för de fristående kurserna i svenska som andraspråk vid GU är gemensamma för ämnet vid andra lärosäten, exempelvis att svenska som andraspråk ofta tenderar att attrahera blivande eller verksamma lärare. De pekar på att utbildningarna i lägre grad förbereder inför andra samhälliga behov än skola och rekommenderar att "institutionen ser över hur utbildningarna kan riktas tydligare även mot andra sektorer där frågor om flerspråkighet och andraspråksanvändning är relevanta" för att locka också andra studenter än de som siktar mot läraryrket. De föreslår att frågor om språkpolitik, språkideologi och makt och dominansförhållanden ska få en mer framträdande position, att institutionen breddar kurserna om andraspråksutveckling i individperspektiv, som nu ofta har fokus mot skola och didaktik, och fokuserar mer på text- och diskursforskning i svenska som andraspråksutbildningen.

Gruppen lyfter att utbildningen sätter studenternas lärande i centrum, att varierade undervisningsformer och möjligheter till aktivt lärande erbjuds. Däremot menar de att de institutionen bör säkerställa att högskoleförordningens examensmål examineras i utbildningen och se över såväl relation mellan mål för och undervisning om språkbehärskning som behörighetskrav för masteruppsatskursen. För att öka studenters inflytande och delaktighet föreslår gruppen att information om möjligheter till studentrepresentation i institutionens interna arbete tydliggörs på Canvas.

Bedömargruppens samlade intryck var av allt att döma mycket gott, men de ger ändå ett antal rekommendationer relaterade till de sju utvärderingskriterier som anges nedan och en punkt för övriga synpunkter. Dessa rekommendationer kommenteras nedan och följs av en beskrivning av eventuella åtgärder liksom en tidsplan för dessa.

Rekommendationer och institutionens kommentarer och planerade åtgärder

1. Rekommendationer rörande lärandemål och högskoleförordningens examensmål

Rekommendationer om lämpligt utvecklingsarbete: Bedömagruppen rekommenderar att institutionen:

1) ser över kursplanerna för de tre examina och tillser att högskoleförordningens examensmål examineras

Institutionens kommentar: Vid granskningen framkom att den övervägande delen av examensmålen uttrycks explicit i kursplanerna, men att de i vissa fall undervisas om i kurserna, men inte listas bland kursmålen. Institutionen behöver säkerställa att samtliga examensmål formuleras som explicita kursmål på olika nivåer.

Åtgärd: Institutionen ser över kursplanerna. Utbildningsansvarig och studierektorena ansvarar för översynen av kursplanerna, som bereds i kursplanegruppen.

Tidsplan: Fortlöpande, med start VT25

2) överväger relationen mellan mål och undervisning om språkbehärskning.

Institutionens kommentar: Lärargruppen behöver diskutera huruvida kursplanernas språkmål motsvaras av undervisning om språk i kurserna. Om kursplanerna innehåller ett mål om språkbehärskning behöver studenterna också få förutsättningar att uppnå målet.

Åtgärd: Studierektor i svenska som andraspråk ser tillsammans med undervisande lärare över vilka kursplaner som har ett språkmål samt hur målen är formulerade. Dessutom ska de tillse att det finns en progression genom kurserna när det gäller undervisning om akademiskt skrivande och muntlig framställning. Goda exempel på hur språkmål explicit undervisas om i ämneslärarutbildningen för svenska som andraspråk och för svenska ska ses över och finnas med som stöd i det fortsatta

utvecklingsarbetet. Möjligheten att samarbeta med Enheten för akademiskt skrivande (ASK) undersöks.

Tidsplan: VT25 och HT25

3) att institutionen omprövar magisteruppsats som behörighetskrav för masterstudier.

Institutionens kommentar: Vi föreslår att man tar bort behörighetskravet om att ha skrivit en magisteruppsats för att få skriva en masteruppsats. Däremot vill vi erbjuda möjligheten att skriva en magisteruppsats om 15 hp och en masteruppsats om 15 hp, samt en masteruppsats om 30 hp. Det kommer således finnas två vägar till en masterexamen.

Åtgärd: Studierektor för svenska som andraspråk ansvarar för att behörighetskravet tas bort.

Tidsplan: Borttaget till VT26.

2. Studenternas/doktorandernas lärande i centrum

Bedömgargruppens intryck är att det engagemang de observerat i mötet med lärare och i utsagor från studenter och alumner ger goda möjligheter för kollegiet att själva identifiera relevant fokus för utvecklingsarbete. Deras rekommendation är därför att institutionen diskuterar formaliserade möjligheter att ge det pedagogiska utvecklingsarbetet utrymme som inkluderar diskussioner över kursgränser, till exempel genom internat eller seminarier.

Institutionens kommentar: Studierektorerna har vid flera tillfällen anordnat diskussionsträffar över kursgränserna, men dessa möten behöver formaliseras och återkomma med regelbundenhet.

Åtgärd: Studierektorerna i svenska som andraspråk ansvarar för att anordna 1–2 lärarmöten per år, med fokus på undervisningen i svenska som andraspråk. Datum bestäms i relation till kursplanegruppens arbete. Möjligheten att avsätta tid i Retendo för kursutveckling undersöks.

Tidsplan: Fortlöpande med start VT25.

3. Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Bedömaregruppen uppmanar institutionen

1. att fortsatt verka för att disputerad personal kan ta ut sin forskningstid.

Institutionens kommentar: Lärare med forskning i tjänst erbjuds idag att periodisera sin forskning för att det ska bli lättare att utnyttja den. Det är en möjlighet som utnyttjas i väldigt liten utsträckning. Detta bör komma med som en diskussionspunkt inte bara i planeringen inför bemanning, utan också i utvecklingssamtal.

Möjligheterna till periodisering av forskningstid påverkas dock av den aktuella bemanningssituationen. I dagsläget kan det vara svårt att tillgodose allas önskemål om periodiserad forskningstid eftersom antalet lektorer i ämnet är lägre än efterfrågan.

Åtgärd: Frågan om periodisering av forskning ska lyftas med berörd personal i utvecklingssamtal, och disputerad personal ska i den mån det är möjligt erbjudas periodisering av sin forskningstid för att lättare kunna utnyttja den. Detta behöver studierektorerna beakta i bemanningsarbetet. Prefekt ansvarar för rekrytering av ytterligare en professor och fler lektorer inom svenska som andraspråk och flerspråkighet, vilket kan öka möjligheterna till att fler kan periodisera sin forskningstid.

Tidsplan: VT25 och löpande

2. att arbeta för att studenter även i början av grundutbildningen ska möta vetenskapligt meriterad personal.

Institutionens kommentar: Antalet disputerade i svenska som andraspråk som kan bedömas som behöriga som lektorer i ämnet är fortfarande lägre än efterfrågan. Just nu pågår rekrytering av en professor i flerspråkighet och en eller flera lektorer i samma ämne. Institutionsledningen arbetar strategiskt med rekrytering. I planen

ingår att över tid attrahera fler disputerade inom ämnet, så att kurser på ämnets alla nivåer kan bemannas med vetenskapligt kompetent personal.

Åtgärd: Prefekt ansvarar för rekrytering av ytterligare en professor och fler universitetslektorer inom flerspråkighet och svenska som andraspråk. Studierektor för svenska som andraspråk undersöker möjligheten att prioritera att bemanna grundutbildningen med disputerad personal utan att deras tjänster blir för fragmentiserade, vilket var en farhåga som lyftes av bedömargruppen.

3. att kurslitteraturen uppdateras där behov finns och att lärare ges utrymme i tjänst för att detta ska kunna genomföras återkommande.

Institutionens kommentar: Institutionen arbetar fortlöpande med uppdatering av kursplaner och litteraturlistor.

Åtgärd: Studierektor i svenska som andraspråk ansvarar för utvecklingsarbetet med kursplanerna. Tid har exempelvis avsatts för undervisande lärare att utveckla grundkursen i SSA111, med stöd av studierektor.

Tidsplan: VT25

4. Lärarnas kompetens och lärarkårens dimensionering

Bedömargruppen uppmanar institutionen att tillse att alla lärare i svenska som andraspråk har erforderlig högskolepedagogisk kompetens. De uppmanar även institutionen att bejaka den utveckling som redan finns gällande personalens fortbildning och ökade vetenskapliga kompetens inom svenska som andraspråk och flerspråkighet.

Institutionens kommentar: Enligt GU:s anställningsordning ska en lärare som inte redan har formell högskolepedagogisk kompetens skaffa sig den inom ett år från att anställningen startar. Institutionen bör inventera vilka lärare som inte har tillräcklig högskolepedagogisk kompetens och ta upp det som en punkt på utvecklingssamtalet. Om skäl finns kan tiden utsträckas till två år. Utöver att uppmuntra personalen att följa de högskolepedagogiska kurser som erbjuds av PIL-

enheten och som krävs i anställningsordningen organiserar institutionen dessutom varje termin 1–2 lärarkollegiemöten där högskolepedagogisk fortbildning äger rum genom kollegialt utbyte och inbjudna föreläsare. Disputerade lärare har både kompetensutveckling och forskning i sin tjänst. För adjunkter finns möjlighet att söka bidrag för konferensdeltagande.

Åtgärd: Institutionen arbetar vidare med lärares kompetensutveckling. Prefekt och VPUtb inventerar vilka lärare som saknar den föreskrivna högskolepedagogiska kompetensen, och ställer samman ett underlag inför utvecklingssamtal.

Tidsplan: VT25 och löpande

5. Utbildningens relevans för studenternas/doktorandernas och samhällets behov

Bedömargruppen anser att institutionen kan se över kursernas relevans för andra studenter än blivande och verksamma lärare. Det kan förslagsvis göras genom att i högre grad involvera alumner och arbetslivsrepresentanter i referensgrupper för att utforma utbildningen i samverkan med externa aktörer, vilket också skapar möjligheter att säkerställa integration av perspektiv för internationalisering, jämställdhet och hållbar utveckling i utbildningen.

Institutionens kommentar: Vår bild är att det stora flertalet studenter som läser svenska som andraspråk är intresserade av svenska som andraspråk i ett inlärnings- och undervisningsperspektiv. En inventering av nuvarande och potentiella studenters förväntningar på svenska som andraspråksstudierna kan behöva göras innan man reviderar kursplanerna. Samhällsperspektivet finns redan representerat i flera av våra fristående kurser, men dessa kan behöva breddas för att möta potentiella samhällsbehov. Ett sätt kan vara att förtydliga samhällsperspektivet i grundkursen SSA111 genom att i några av kursmomenten tona ner skolperspektivet, samt se över litteraturen i kursen i syfte att bredda perspektiven på flerspråkighet. Det utbud vi har nu skulle med fördel även kunna utökas med fler kurser. Institutionen behöver också se över hur kurserna marknadsförs gentemot blivande studenter. Alumner och arbetslivsrepresentanter kan på sikt möjligen bjudas in.

Åtgärd: Frågan diskuteras både av institutionsledning och inom ämnesgruppen. Studierektor ser över kursutbudet med stöd av ämnesgruppen och av annan undervisande personal på institutionen. Särskilt fokus läggs då på att bredda utbudet.

Tidsplan: VT25 och HT25.

6. Student/doktorandinflytande

Bedömagruppen ser att det finns strukturer som möjliggör studentrepresentation. Emellertid kunde informationen om detta lyftas fram tydligare på Canvas, eftersom informationen i nuläget endast är synlig för den som läser i länkade dokument.

Institutionens kommentar: Institutionen behöver undersöka hur vi bättre når alla våra studenter, inte bara campusstudenterna, med information om möjligheten att engagera sig som studeranderepresentant. De rutiner som finns idag behöver ses över, och det behöver finnas lättåtkomlig information på Canvas. Till detta arbete kan kåren med fördel bjudas in.

Åtgärd: Utbildningsansvarig ansvarar för att information om studentrepresentation tydliggörs.

Tidsplan: VT25

7. Studie- och lärmiljö

Bedömagruppen ser att den fysiska och digitala lärmiljön tycks fungera väl för de flesta studenter. Men för att alla studenter ska få en tillgänglig och ändamålsenlig lärmiljö menar de att det krävs en mer riktad genomlysning av experter med specifik kompetens inom tillgänglighet, vilket förmodligen är en fråga för fakulteten. Det bedömagruppen dock kan rekommendera institutionen är att texta de filmer som i nuläget saknar textning, skapa nya (textade) versioner av filmerna från 2015, samt att se över information i hyperlänkar och alternativ text för bilder.

Institutionens kommentar: Som bedömargruppen antyder tycks en eventuell expertgenomlysning vara en fråga för fakulteten. Möjligheten att skapa nya, textade versioner av filmerna och att se över hyperlänkar och alternativ text för bilder diskuteras i ämnesgruppen.

Åtgärd: Utbildningsansvarig undersöker fakultetens möjligheter att genomlysa lärmiljön med avseende på tillgänglighet och ändamålsenlighet. Studierektorerna i svenska som andraspråk tar upp frågan om att spela in nya filmer i ämnesgruppen och diskuterar alternativ text och hyperlänkar med webbansvarig. Åtgärder genomförs i de fall där lämpligt och kvalitativt verktyg finns tillgängligt.

Tidsplan: VT25 och HT25

8. Övriga synpunkter från bedömargruppen

Bedömargruppen vill framhålla att kvaliteten i en given utbildning är nära förbunden med tilldelning av resurser, vilket på ett grundläggande sätt villkorar lärarnas förutsättningar att tillhandahålla en god utbildning. På den här punkten vill vi påtala att medelstillelningen är lägre för fristående kurser än för ämneslärarprogrammet i svenska som andraspråk, enligt vad vi erfor vid platsbesöket. Vi föreslår att sådan snedfördelning kompenseras för vid institutionen, både med hänsyn till lärare och studenter. Vi inser att det faktum att studenter huvudsakligen möter adjunkter under utbildningens inledande terminer, som påtalats ovan, också kan avspegla en ekonomisk verklighet men anser det ändå centralt att institutionen strävar mot att engagera mer senior personal även i den tidiga grundutbildningen.”

Institutionens kommentar: Institutionen tar redan denna snedfördelning i beaktande vid tjänsteplaneringen. Att studenter möter adjunkter i utbildningens inledande terminer är inte en avspegling av institutionens ekonomiska läge utan snarare en följd av den allmänna bristen på disputerad personal i svenska som andraspråk.

Åtgärd: Rekrytering av ytterligare en professor och fler lektorer i svenska som andraspråk och flerspråkighet pågår. Sedan granskningen genomfördes har även en av docenterna befordrats till professor i flerspråkighet. Studierektorerna undersöker möjligheten att bemanna ämnets alla nivåer med vetenskapligt kompetent personal.

Tidsplan: 2025

Rekommendationer som föranleder åtgärd för fristående kurser inom huvudområdet svenska som andraspråk

Med hög prioritet avses att åtgärden är angelägen att genomföra och att tidsplanen håller. Med medel avses att åtgärden är angelägen att genomföra, men att hålla tidsplanen prioriteras lägre om ansvariga tvingas prioritera.

Rekommendation	Åtgärd och prioritet (Hög, Medel, Låg)	Ansvarig (A) och utförare (U)	Tidplan
Lärandemål och examensmål			
Se över kursplanerna för de tre examina och tillser att högskoleförordningens examensmål examineras	Översyn av kursplanerna. Hög prioritet	(A) Utbildningsansvarig och studierektorerna ansvarar för översynen av kursplanerna, som bereds i kursplanegruppen (U) Utbildningsansvarig och studierektor för fristående kurser i SVA	Start VT25 och löpande
Överväg relationen mellan mål och undervisning om språkbehärskning.	Översyn av språkmål i kursplaner och progression genom kurserna när det gäller undervisning om akademiskt skrivande och muntlig framställning. Möjligheten att samarbeta med Enheten för akademiskt skrivande (ASK) undersöks. Medelprioritet	(A) Studierektor för fristående kurser i SVA (U) Studierektor i svenska som andraspråk ser tillsammans med undervisande lärare	VT25 och HT25

<p>Ompröva magisteruppsats som behörighetskrav för masterstudier.</p>	<p>Behörighetskravet tas bort. Hög prioritet</p>	<p>(A) Studierektor för fristående kurser i SVA (U) Studierektor för fristående kurser i SVA samt den vetenskaplig ledaren för kurser på avancerad nivå</p>	<p>Borttaget till HT25</p>
<p>Studenters lärande</p>			
<p>Diskutera formaliserade möjligheter att ge det pedagogiska utvecklingsarbetet utrymme som inkluderar diskussioner över kursgränser, till exempel genom internat eller seminarier.</p>	<p>Läarmöten anordnas 1–2 per år, med fokus på undervisningen i svenska som andraspråk. Datum bestäms i relation till kursplanegruppens arbete. Möjligheten att avsätta tid i Retendo för kursutveckling undersöks. Möjligheten att ordna internat för ämnesgruppen undersöks. Hög prioritet</p>	<p>(A) Studierektorerna i svenska som andraspråk. (U) Studierektorerna i svenska som andraspråk, samt utbildningsansvarig.</p>	<p>Start VT25 och löpande</p>
<p>Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet</p>			
<p>Fortsatt verka för att disputerad personal kan ta ut sin forskningstid.</p>	<p>Frågan om periodisering av forskning ska lyftas i utvecklingssamtal med berörd personal. Studierektorer ska ha detta i åtanke vid bemanningsarbetet. Ytterligare en professor och fler lektorer inom svenska som andraspråk och</p>	<p>(A & U) Prefekt</p>	<p>VT25 och löpande</p>

	flerspråkighet rekryteras. Hög prioritet		
Arbeta för att studenter även i början av grundutbildningen ska möta vetenskapligt meriterad personal.	Rekrytera ytterligare en professor och fler universitetslektorer inom flerspråkighet och svenska som andraspråk. Prioritera att bemanna grundutbildningen med disputerad personal. Hög prioritet	(A & U) Prefekt ansvarar för rekrytering (A & U) Studierektor för svenska som andraspråk ansvarar för bemanning	VT 25 och löpande
Tillse att kurslitteraturen uppdateras där behov finns och att lärare ges utrymme i tjänst för att detta ska kunna genomföras återkommande.	Genomföra utvecklingsarbete med kursplanerna. Medelprioritet	(A) Studierektor i svenska som andraspråk ansvarar (U) Studierektor för fristående kurser i SVA och undervisande personal	VT25 och löpande
Lärarnas kompetens och lärarkårens dimensionering			
Tillse att alla lärare i svenska som andraspråk har erforderlig högskolepedagogisk kompetens.	Inventera vilka lärare som saknar den föreskrivna högskolepedagogiska kompetensen, och ställa samman ett underlag inför utvecklingssamtal. Hög prioritet	(A & U) Prefekt och VPUtb	VT25 och löpande
Utbildningens relevans			
Se över kursernas relevans för andra studenter än blivande och verksamma lärare.	Frågan diskuteras både av institutionsledning och inom ämnesgruppen. Studierektor ser över		VT25 och HT25.

	<p>kursutbudet med stöd av annan undervisande personal på institutionen. Särskilt fokus läggs då på att bredda utbudet.</p> <p>Medelprioritet</p>		
Studentinflytande			
<p>Informationen om studentrepresentation bör lyftas fram tydligare på Canvas, eftersom informationen i nuläget endast är synlig för den som läser i länkade dokument.</p>	<p>Information om studentrepresentation tydliggörs.</p> <p>Medelprioritet</p>	<p>(A & U)</p> <p>Utbildningsansvarig</p>	<p>VT25</p>
Studie- och lärmiljö			
<p>Genomför genomlysning av tillgänglighet (fråga för fakulteten).</p>	<p>Undersöka fakultetens möjligheter att genomlysna lärmiljön med avseende på tillgänglighet och ändamålsenlighet.</p> <p>Medelprioritet</p>	<p>(A & U)</p> <p>Utbildningsansvarig</p>	<p>VT25</p>
<p>Texta de filmer som i nuläget saknar textning, skapa nya (textade) versioner av filmerna från 2015, samt att se över information i hyperlänkar och alternativ text för bilder.</p>	<p>Aktualisera frågan om att spela in nya filmer i ämnesgruppen och diskuterar alternativ text och hyperlänkar med webbansvarig.</p> <p>Medelprioritet</p>	<p>(A) Studierektor för fristående kurser i SVA</p> <p>(U) Studierektor och undervisande personal</p>	<p>VT25 och HT25</p>